Föv. Napló 1949 VIII/22

EMLÉKEZETE

HÁMÁN KATÓ

Három napja tart már a haláltusa. Az orvos minden órában bejön, de már nincs reménye. Kató is tudja, hogy eljött a vég.

»Nagyon kérem önt, — fordult az ágya mellett mereven ülő detektívhez, akit megfigyelésére küldött a rendőrség —, hagyjon végre magamra. Szeretnék legalább szabadon meghalni, ha már nem élhettem így.«

A detektív kimegy és Kató egyedül marad. Vissza gondol Kompoltra, a kis, nyomorúságos községre, ahol ugyanolyan szomorú volt a gyermekkora, mint minden más földnélküli magyar család gyermekének. Mikor szülei megmondották, hogy nincs pénzük taníttatására, öngyilkos akart lenni. Aztán mégis feljárt Pestre tanulni.

Késő este járt haza télen is, pedig lyukas cipőjében lotyogott mindig a hólé. Leckéjét a vonaton tanulta, mint annyi sok más gyerek, akinek vidékről kellett Pestre járnia. Kézimunkára, irkára, könyvre magának kellett a pénzt előteremtenie. Gazdag lányokat tanított számtanra, helyesírásra.

A MÁV-hoz került aztán pénztárkezelőnek. A Nyugati pályaudvaron dolgozott és itt ismerte fel az elnyomott nép egyetlen kivezető útját: a szervezkedést, a munkásmozgalmat. A tanácsköztársaság már képzett szocialistaként, fáradhatatlan harcosként találja.

A tanácsköztársaság után sem menekült el. Inkább vállalta a toloncház szörnyű éhségét, a Markó-utcai fegyőrök ütlegeit, a gyüjtőfogház poloskalégióját, mint hogy cserbenhagyja a népét. Olyan megadással viselte nehéz sorsát, hogy szabadulása után őrei még a lakására is eljártak, hogy hallgassák egyszerű, tiszta beszédét.

A MÁV azonban minden végkielégítés nélkül, nyugdíj nélkül az utcára tette. Nagy nyomorba került.

Varrni járt, ha kapott munkát. Aztán a Ruggyantagyárba ment dolgozni, ahol nemsokára bizalmi lett. Később titkárává választotta a Vegyipari Munkások Szakszervezete.

Harcos kiállása miatt azonban itt sem maradhat sokáig. Ismét munka nélkül maradt. 1925-ben Rákosi Mátyással és Vas Zoltánnal együtt letartóztatják. Ha a magyar munkások és Európa demokratikus közvéleménye nem áll melléjük, kivégezték volna őket. Így Hámán Kató, a per egyetlen női vádlottja »csak« két év és nyolc hónap fegyházbüntetést kapott.

A fegyház nem tudta megtörni. Tanult és tanított egész idő alatt. De szabadulása után nem volt többé egy perc nyugta sem. Mindig a nyomában volt valaki, figyelték kivel érintkezik, hova jár, mit beszél. 1930-ban ismét börtönben töltött egy évet. De éhezve, rongyosan, kopóktól követve sem szünt meg egy percre sem harcolni a népért, melyből származott és amelyért küzdeni egyet jelentett számára az élettel. 1934-ben ismét a rendőrség kezébe került. A nyilas véreb, Baky László, kinek nevét azóta minden becsületes magyar megtanulta gyűlölni, addig verte, amíg el nem ájult. Felmosták és tovább kínozták. Társait azonban nem volt hajlandó elárulni, mert tudta, hogy őnélkülük továbbra is kiszolgáltatva marad a nép a földesurak, a gyárosok kénye-kedvének.

A rendőrségről tönkrezúzott vesével és májjal került ki. Tovább dolgozott a munkásmozgalomban, de szervezete felmondta a szolgálatot. 1936-ban kórházba került.

Mikor az apácafőnöknő az orvossal és Kató nővérével bement hozzá, — már halott volt. Barázdaszántott arca kisímult, egészen megfiatalodott. Úgy feküdt a párnákon, mintha csak aludna. »Soha nem láttam még embert, aki szenvedéseit ilyen megadással, derűsen viselte volna, mint ő. Csodálatos erő lehet az az eszme, melyben így lehet hinni és bízni« — mondta az egyik orvos.

Ötvenkétesztendős korában, 1936 augusztus 1-én így halt meg Hámán Kató. Mintaképe azoknak a magyar asszonyoknak, akik népükkel összeforrva, a szenvedők élére állva küzdenek hazánk, gyermekeink, unokáink jövőjéért

Tizenhárom esztendeje lesz augusztus 1-én, hogy *Hámán Kató* meghalt, de emléke itt él közöttünk. Harcos élete mutatja azt az utat, melyen nekünk, dolgozó magyar nőknek, haladnunk kell.

Nemcsak eszméken, de eszmék hordozóin, hősi példákon nevelődik új néppé a nép.

A történelem nagy szabadságharcos nőinek sorában ott áll *Hámán Kató*. Emlékét kegyelettel őrizzük és ígérjük, hogy becsülettel visszük tovább dolgozó népünk nagy ügyét a szocializmusig!

Sásdi Károlyné

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Sásdi Károlyné

Cím: Hámán Kató

Forrás: Föv. Napló

(Hely) (Idő) 1949 VIII/22 (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás 92

Hely Hámán Kató

Idő „1949"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi házinyomda 1926 — 8891